

Ragnhild Øverbø
Kandidatnummer: 10033

"Je frys på rygga når je høre dætta"

En intergenerasjonell syntaktisk analyse av dativ i ringsakermålet

Bacheloroppgave i NORD2901 nordisk for lektorstudenter

Veileder: Kristin Melum Eide

Juni 2021

Ragnhild Øverbø
Kandidatnummer: 10033

"Je frys på rygga når je høre dætta"

*En intergenerasjonell syntaktisk analyse av dativ i
ringsakermålet*

Bacheloroppgave i NORD2901 nordisk for lektorstudenter
Veileder: Kristin Melum Eide
Juni 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Hensikten med denne bacheloroppgaven har vært å undersøke dativens status i ringsakermålet i et syntaktisk perspektiv. Dette har for det første blitt gjort ved å se på hvordan den norske dialektdativen generelt, og dativen i ringsakermålet spesielt, kan beskrives innenfor generativ grammatikk. I tillegg har jeg også anlagt et diakront perspektiv og sett på graden av opprettholdelse av dativ på tvers av generasjoner i dialekten. Utgangspunktet for denne karakteriseringen er hvorvidt dativen trigges i ulike in situ-kontekster, samt om den opprettholdes ved tematisering.

Datagrunnlaget for oppgaven er primært innhentet gjennom en akseptabilitetstest. Jeg hadde fem informanter, to yngre og tre eldre, som med utgangspunkt i sine språklige intuisjoner vurderte hvorvidt de kunne brukt dativformer i ulike testsetninger de ble presentert for. I tillegg settes denne empirien i sammenheng med funn fra tidligere forskning på dialektdativen (Eybórsson, Bondi Johannessen, Laake og Áfarli, 2013; Áfarli & Fjøsne, 2012).

Resultatene bekrefter i stor grad tidligere forskning som er gjort på den norske dialektdativen, men viser også noen tendenser som kan være spennende utgangspunkt for videre forskning. Når det kommer til hvordan dialektdativen skal karakteriseres, støtter mine funn Áfarli og Fjøsnes (2012) forslag om at den best beskrives som en «svak ikke-strukturell kasus». I all hovedsak bekreftes også hypotesen om at de eldste språkbrukerne vil ha størst akseptabilitet for dativ. Unntaket her er forholdet mellom bedømmelsen til en av de eldre informantene og begge ungdommene. I oppgaven foreslår jeg at dette har sammenheng med at ungdommens dativbruk ikke er resultat av et automatisert, internalisert system, men av et, mer eller mindre bevisst, ønske, om å referere til spesielle verdier dativbruken signaliserer. Den sistnevnte hypotesen er basert på et svært begrenset empirisk grunnlag, og har derfor behov for å undersøkes videre.

Innhold

1. Innledning	3
2. Metode	4
2.1. Innsamling av data.....	4
2.1.1. Uformelt intervju.....	4
2.1.2. Akseptabilitetstest	4
2.2. Utvalg og rekruttering av informanter.....	6
2.3. Idealer om generalisering?.....	6
3. Teori.....	7
3.1. Hvordan beskrive den norske dialektdativen innenfor generativ syntaks?	7
3.2. Et hierarki av vitalitet	8
3.2.1. Bakteppet.....	8
3.2.2. Et vitalitetshierarki for den norske dialektdativen	9
4. Analyse og diskusjon	11
4.1. Støtte for det foreslåtte vitalitetshierarkiet	11
4.2. Plassering av informantene i vitalitetshierarkiet	12
4.3. Implikasjoner knyttet til aversjonen for A-flytting.....	14
4.4. Et system i oppløsning?.....	15
5. Avslutning.....	17
6. Litteraturliste.....	18
7. Vedlegg.....	20
7.1. Vedlegg 1: Intervjuguide	20
7.2. Vedlegg 2: Samtykkeerklæring	22
7.3. Vedlegg 3: Fullstendig oversikt over informantens bedømmelser av setningene	24

1. Innledning

Da jeg kort nevnte til min «bæssmor» at jeg hadde planer om å skrive om ringsakermålet i bacheloroppgaven min, repliserte hun fort med at noe av det som er spesielt med dialekten vår er det at vi har «dænna dativen». Selv kan hun framheves som en typisk representant for hvordan dette trekket tradisjonelt har vært benyttet i dialekten. Når hun prater bytter ordene jevnlig kjønn, slik at det heter «kæinn du klø meg på rygga» og «je var neri bygden». Enda mer påfallende er det når det heter «du må gi gava åt n`Kristine». Det er ikke uvanlig at den yngre generasjonen reagerer på slike utsagn med at «Kristine er jo en jente». En slik reaksjon vitner om at dativtrekket ikke lenger er fullstendig integrert hos de yngre språkbrukerne. Dette generasjonsskillet tydeliggjøres i min egen (manglende) dativbruk. Til tross for at jeg er oppvokst med både besteforeldre og foreldre som snakker den lokale dialekten, framstår det unaturlig å benytte seg av dativformene.

Skillene innad i min «lille» familie er ikke enestående, men representerer en typisk tendens for utviklingen av dativtrekket. Flere undersøkelser har vist at bruken av dativ er ustabil og utdøende blant yngre målbrukere innenfor det norske dativområdet (Eypórsson, Bondi Johannessen, Laake og Áfarli, 2013: 222). Denne tendensen er også dokumentert i nærliggende områder til Ringsaker. Eksempelvis så Faarlund (2000) at personer født etter 1970 i Toten ikke brukte dativformene, og Midtliten (2016:43) fant bare én forekomst av dativ i sine intervjuer med fire unge gausdøler. Til tross for at det lokale historielaget ikke framhever uttynningen av dativformene spesifikt i sin kartlegging av dialekten, vitner undertittelen på sluttproduktet av deres arbeid, *Ringsakermålet- slik nå`ån ta øss ænda kjæm hau det-*, om at også de lokale innbyggerne er klar over at det tradisjonelle talemålet er i ferd med å forandres.

En kan spørre hvorfor jeg vil undersøke et fenomen som er i ferd med å forsvinne. Slik Áfarli & Fjøsne (2012) påpeker er dette i seg selv et godt argument for å undersøke den norske dialektdativen: « [I]t is also a incentive to get the empirical and theoretical work done, before it is too late» (:91). De benytter en kartlegging av dativbruken i den trønderske Halsadialekten som utgangspunkt til å utfordre utbredte prinsipper om ulike former for kasus, særlig skillet mellom strukturell og leksikalsk/ikke-strukturell kasus (Áfarli & Fjøsne, 2012:

76)¹. Gjennom å kartlegge bruken av dativ i ringsakermålet vil jeg undersøke om denne empirien kan underbygge noen av de teoretiske premissene Åfarli og Fjøsne (2012) presenterer. Videre er det også interessant å undersøke hvordan et språkfenomen nivelleres og forsvinner. I litteraturen (Eyþórsson, et.al 2013; Øygarden, 1999) framsettes det et hierarki av vitalitet for dativkategorien. Ved å anlegge et intergenerasjonelt perspektiv ønsker jeg å undersøke hvor levende dativen er hos både de eldre og yngre brukerne av ringsakerdialekten. Dette gir følgende problemfokus for oppgaven:

Hvordan kan man beskrive kasusbruken på tvers av generasjoner i ringsakerdialekten innenfor generativ grammatikk?

2. Metode

2.1. Innsamling av data

For å samle inn data om dativbruken i ringsakermålet valgte jeg å benytte meg av en akseptabilitetstest kombinert med et kort innledende intervju (se vedlegg 1 for intervjuguiden). Tre av intervjuene ble gjennomført fysisk, mens et av dem ble gjennomført digitalt. Alle hadde en varighet på mellom 20 og 40 minutter.

2.1.1. Uformelt intervju

Formålet med det innledende intervjuet var primært å gjøre informantene komfortable med intervjusituasjonen og å samle inn biografiske opplysninger om informantene. I tillegg forsøkte jeg å notere hvorvidt informantene brukte dativformer under den spontane talen. Ettersom både varigheten og innholdet i de innledende intervjuene varierte, er det vanskelig å sammenligne dem på tvers av hverandre.

2.1.2. Akseptabilitetstest

Hoveddelen av datagrunnlaget for oppgaven er samlet inn gjennom akseptabilitetstesten. Her ble informantene bedt om å ta stilling til om de ville brukt en bestemt form av et ord i den konteksten ordet stod i. Jeg opplyste på forhånd om hvilket ord informantene skulle fokusere på, men benyttet meg da konsekvent av ordets indefinitte form (der dativtrekken ikke benyttes i norske dialekter). Eksempelvis opplyste jeg om at informanten skulle fokusere på om hen kunne brukt ordet «kjærring» på den måten som det ble gjort i eksempelsetning 1 (se vedlegg 1). Deretter ble den forhåndsinnspilte eksempelsetningen spilt av for informanten.

¹ Strukturell kasus tildeles til en DP som et resultat av at den opptrer på en bestemt plass i den syntaktiske strukturen. Eksempelvis beskrives ofte akkusativ som en strukturell kasus som tildeles til det argumentet som står i verbets komplementposisjon. Den leksikalske kasusen tildeles derimot som følge av en spesifikk semantisk konfigurasjon (Butt, 2006:68). I mange språk deler eksempelvis verb som tilordner en benefaktiv semantisk rolle ut dativ som leksikalsk kasus (Butt, 2006:67). Se 3.1 for mer om strukturell og leksikalsk kasus

Gjennom denne framgangsmåten forsøkte jeg å styrke undersøkelsens validitet og redusere antallet feilkilder. Ved å spesifisere hvilket konkret ord informantene skulle fokusere på, ønsket jeg å redusere faren for at de rettet fokuset mot andre språklige forhold enn dativkonstruksjonen. Samtidig kan det tenkes at anmodningen om å rette oppmerksomheten mot et spesifikt ord, kan ha gjort informantene mindre konsentrert om selve den syntaktiske konstruksjonen ordet opptrådte i. En risiko er derfor at informantens vurderinger er basert på om de kunne brukt den formen på ordet generelt, ikke i den spesifikke konteksten det opptrer i. Jeg anser likevel denne faren som minimal, ettersom informantene reagerte ulikt på dativformen avhengig av den syntaktiske konstruksjonen ordet stod i.

Bakgrunnen for å spille inn setningene på forhånd var tredelt. For det første sikret jeg at alle informantene fikk den samme inputen å ta stilling til. Dette kunne også blitt gjort om informantene leste selv fra et ark, men ettersom dialekt først og fremst benyttes i muntlige kontekster påpeker Cornips og Poletto (2005) at grammatikalitetsvurderinger på skriftlig input bør anses som mindre valide enn vurderinger basert på muntlig input (:950). Årsaken til dette er særlig faren for at informantene legger skriftstandarden og «skolegrammatikk» til grunn for sine vurderinger. Til slutt ønsket jeg å bruke en oppleser med en tradisjonell variant av den lokale dialekten for å redusere faren for at informantene konvergerer mot min mer nivellerte variant av dialekten. Ifølge den språklige tilpassingsteorien («the interpersonal speech accommodation theory») vil vi nemlig instinktivt bruke språket som en sosial respons for å tilpasse eller distansere oss fra samtalepartnerne våre (Mæhlum, 2008:112). Ettersom jeg valgte å benytte meg av det Sollid (2005) beskriver som en direkte metode, der jeg selv var til stede og instruerte og samtalte med informantene, er likevel faren for at informantene har tilpasset seg min nivellerte varietet eller forsøkt å representere den tradisjonelle dialekten ved å benytte «bredere» former enn de pleier til stede.

Til tross for disse forbeholdene er det likevel viktig å være bevisst flere av utfordringene heftet ved bruken av akseptabilitetstester. For det første bryter de med den moderne dialektforskningens ideal om at språket helst bør studeres i naturlige kontekster. Samtidig springer dette idealet ut fra sosiolingvistikken, ikke den generative grammatikken. Både Cornips & Poletto (2005) og Sollid (2005) framhever hvordan dialektsyntaksens mål om å undersøke tilstedeværelsen og distribusjonen av bestemte og ofte sjeldne grammatiske konstruksjoner, gjør det utfordrende å skulle belage seg på spontan tale alene. For det andre er det usikkerhet knyttet til grammatikalitetsvurderingens empiriske status. Målet om å få innsikt i distribusjonen av dativ i språkbrukerens internaliserte grammatikk gjennom deres

grammatiske kompetanse, er utfordrende ettersom det ikke er noe en-til-en-forhold mellom språklig kompetanse og performanse (Sollid, 2005: 90 & Eide & Busterud, 2015: 46). Eide & Busterud (2015) sammenligner forholdet med en kasse med legoklosser, der klossene i kassen er kompetansen, mens de konkrete figurene som bygges og synliggjøres er performansen (:47). I et forsøk på å redusere faren for å overse noen «klosser» i informantens dativkompetanse inkluderte jeg derfor flere testsetninger for de fleste fenomenene (Sollid, 2005:95). Samtidig kan det fortsatt tenkes at sosiale forhold og ønsket om å være konsekvent, forstyrret informantens produksjon (Sollid, 2005:96).

2.2. Utvalg og rekruttering av informanter

I arbeidet med å velge ut informanter tok jeg utgangspunkt i utvalgskriteriene som ble brukt i den norske delen av «ScanDiaSyn». Målet bak deres rekruttering var å skaffe minst fire brukere av den lokale dialekten, to eldre og to yngre av hvert kjønn, som ikke hadde bodd utenfor kommunen i mer enn sju år (Eypórsson m.fl, 2013:224). Begrunnelsen for å variere alderen på informantene er knyttet til ønsket om å undersøke om det er en diakron variasjon i akseptabiliteten av dativ. I tidligere forskning har en observert korrelasjon mellom økende alder og grad av lingvistisk konservatisme som gir grunnlag for å anta at en finner den største språklige variasjonen mellom de eldste og yngste språkbrukerne (Sollid, 2005: 109). For å få et bredest mulig blikk over variasjonen valgte jeg derfor å unngå rekruttering av informanter i aldersgruppen 30 til 50 år.

Jeg endte opp med å rekruttere fem informanter: to yngre (19 og 22 år) og tre eldre (mellom 77 og 89 år). Alle var fra hjembygda mi, Brøttum, i den Nordre-delen av kommunen. Dette kan anses som problematisk ettersom Ringsaker er en kommune med et landareal på mer enn det dobbelte av Oslo. Dette medfører naturligvis at en finner noe variasjon i talemålet innenfor kommunen (Enemo, 2009:7). Samtidig er denne variasjonen først og fremst knyttet til lydlig kvaliteter og leksikonet, og ikke formverket (Enemo, 2009:17). Alle informantene ble rekruttert gjennom direkte henvendelser. Ettersom de fleste eldre innfødte i bygda bruker dialekten, tok jeg kontakt med noen jeg tenkte kunne ha interesse av å være med i prosjektet. Det å rekruttere yngre informanter som bruker dialekten aktivt, var noe vanskeligere siden en stor andel er tydelig påvirket av standardiseringsprosesser. Begrensningen av relevante yngre kandidater som ønsket å være med på prosjektet, gjorde at begge er kvinner.

2.3. Idealer om generalisering?

Ifølge Sollid (2005) er målet med å benytte seg av akseptabilitetstester å få et datamateriale man kan analysere statistisk og deretter generalisere (:91). Slik Vagnsnes (2008) skriver i

redegjørelsen for metodologien til ScanDiaSyn, er et utvalg på fire-fem informanter alt for lite til å «utføra truverdige sosiolingvistiske studiar av variasjon». Igjen skiller syntaktiske perspektiver seg ut ved at en tradisjonelt ikke har ansett store utvalg som en forutsetning for å kunne si noe relevant og generaliserbart om språkbrukerens internaliserte grammatikk (Sollid, 2005: 94). Dette perspektivet har riktignok blitt utfordret i nyere tid, og Sollid (2005) presiserer at det vil være naivt å forvente at noen få informanters intuisjoner kan representere den internaliserte grammatikken til alle brukerne av en varietet (:94- 95). Det en derimot kan observere er om det er sammenfall i intuisjonene til språkbrukerne. Slike sammenfall kan igjen tolkes som «metalingvistiske uttrykk» for en felles grammatikk hos informantene (Sollid, 2005:95). Disse forbeholdene gjør at oppgaven ikke sikter mot å si noe absolutt sikkert om den internaliserte grammatikken i ringsakermålet. Med et begrenset datagrunnlag og potensiale for feilkilder må oppgaven først og fremst betraktes som en pilotstudie. Samtidig kan dataene gi bidrag til diskusjonen omkring syntaksen til den norske dialektdativen når de settes i sammenheng med funnene i Eypórsson et.al. (2013) og Áfarli og Fjøsne (2012).

3. Teori

3.1. [Hvordan beskrive den norske dialektdativen innenfor generativ syntaks?](#)
Innenfor generativ grammatikk setter man ikke et likhetstegn mellom manglende kasusmorfologi og kasus. Istedenfor antar man at det finnes en abstrakt ekvivalent til den morfologiske kausen. I et slik perspektiv finnes det et fullt utbygd *abstrakt* kasussystem i norsk, som blant annet bidrar til å lisensiere DP-fraser (Áfarli & Eide, 2003:109). Det jeg er interessert i her er derimot hvordan vi kan beskrive de morfologiske realiserte dativformene vi enda finner i noen norske talemål. I det følgende vil jeg derfor redegjøre for hvordan disse kan beskrives innenfor generativ grammatikk. Denne redegjørelsen er særlig basert på Áfarli og Fjøsne (2012).

Innenfor kasusteori er det vanlig å trekke et prinsipielt skille mellom strukturell og ikke-strukturell kasus (leksikalsk kasus). Dette skillet er basert på at strukturell kasus tilordnes av selve den syntaktiske strukturen, mens ikke-strukturell kasus tilordnes av en leksikalsk kjerne eller gjennom bestemte semantiske konfigurasjoner (Berg, 2015:4). Etersom dialektdativen utløses etter spesielle verb og i bestemte semantiske konfigurasjoner, tilsier dette at det er en ikke-strukturell kasus (Áfarli & Fjøsne, 2012:84)

Utfordringen er at den norske dialektdativen likevel opptrer som en strukturell kasus i møte med den tradisjonelle diagnostiseringsprøven: A-flyttingstesten (Åfarli & Fjøsne, 2012; Eyþórsson et.al., 2013). Bakgrunnen for testen er at kravet om relativisert minimalitet tilsier at et argument må flytte fra sin opprinnelige posisjon til den øverste A-posisjonen , <spes, TP>, når det gjøres til subjekt i en passivsetning (Åfarli & Eide, 2003:250). Ettersom dette er posisjonen der nominativ kasus tilordnes når setningen er finitt, vil argumenter som er tilordnet strukturell kasus ta til seg den «nye» kasusen. Har argumentet leksikalsk kasus vil det derimot opprettholde denne, da kasusen er iboende i frasen og derfor ikke påvirkes av rent strukturelle prosesser (Butt, 2006:69). Gitt at in situ-genereringen² til den norske dialektdativen tyder på at det ikke er en strukturell kasus, er det derfor overraskende at argumentene som står i dativ konsekvent endrer form til nominativ ved A-flyttingstesten i Åfarli og Fjøsnes (2012) empiri.

Diskrepansen mellom diagnostiseringstesten og de semantiske/leksikalske egenskapene til dialektdativen får Åfarli og Fjøsne (2012) til å foreslå at dialektdativen er en svak variant av den ikke-strukturelle kasusen (:84). Argument som bærer en slik kasus, oppgir sin opprinnelige kasus om de flytter til en ny kasusposisjon. Derfor overskriver subjektets kasus (nominativ) dativen når et argument A-flyttes fra en intern posisjon i aktivsetningen til subjektposisjonen i en tilsvarende passivsetning (Åfarli & Fjøsne, 2012: 84). Dette gjør det umulig å bruke A-flyttingstesten til å skille svak ikke-strukturell kasus fra strukturell kasus.

3.2. Et hierarki av vitalitet

3.2.1. Bakteppet

I gammelnorsk, språket som ble snakket i Norge før 1350, var kasus, og dativ, en *prominent* kategori. Det vil si at kategorien var grammatikalisert, obligatorisk og i gjennomgående bruk (Baht, 1999:95). Språket hadde fire morfologiske kasus (nominativ, akkusativ, dativ og genitiv) som primært tjente til å realisere ulike semantiske roller og markere forholdet mellom leddene internt i en setning (Berg, 2019:57).

Språkforskerne antar at bortfallet av kasussystemet startet allerede på tampen av den gammelnorske språkperioden (Eyþórsson et al, 2013: 222). De påfølgende drøye 150 årene gjennomgikk språket store endringer. Mange av disse kan relateres til at syntaksen ble en viktigere bærebjelke i språket på bekostning av morfologien. Det er også innenfor denne

² In situ er et latinsk uttrykk som betyr «på stedet». Innenfor syntaks brukes uttrykket for å referere til en frases opprinnelige posisjon i trestrukturen (Carnie,2013:382).

prosessen at startpunktet for utvanningen av det morfologisk innfløkte kasussystemet lokaliseres (Eypórsson m.fl., 2013:221). Denne naturlige endringsprosessen ble trolig framskyndet av økt språkkontakt grunnet intern mobilitet og påvirkning utenfra i perioden (Berg, 2019:106). Slik fikk en det Berg (2015) beskriver som et gradvis sammenfall av de ulike kasusene. Først ved at genitivkategorien ble absorbert opp av dativkategorien, før også nominativs- og akkusativkategorien i all hovedsak falt sammen slik at man satt igjen med et tokasussystem (Berg, 2015:27-28).

Dagens standardiserte norsk og de fleste av de norske talemålene har beveget seg enda lenger i denne utviklingen. Resultatet er at en hovedsakelig bare finner et kasusskille i pronomen, som riktignok også er i ferd med å løses opp i flere dialekter (Mæhlum & Røyneland, 2012: 130). Samtidig er det noen rurale dialekter som fremdeles opprettholder et skille mellom dativ og en umarkert form (Åfarli & Fjøsne, 2012: 75). Dette systemet er likevel langt mer restriktivt enn det en fant i gammelnorsk. Dette viser seg ved at en kun finner dativformer i noen ordklasser, primært substantiv og pronomen, og utelukkende når disse opptrer i bestemt form (Eypórsson m.fl., 2013:223-224).

De syntaktiske kriteriene som utløser dativen i de norske dialektene, er likevel i stor grad de samme som på et gammelnorsk stadium (Eypórsson et al, 2013: 223). Som beskrevet 3.1. kan ulike leksikalske kjerner styre dativ. Det er særlig bestemte preposisjoner som har en slik funksjon. Blant disse er det noen som alltid trigger dativ, og noen som kun trigger dativ om setningen har en lokativ tolkning. For eksempel viser Åfarli og Fjøsne (2012) at «bilen» kun tilordnes dativ av preposisjonen «inni» i setning b:

- (1) a. Hainn sætt se inni bil`n.
- b. Hainn sitt inni bila.

I tillegg finner en noen få verb og adjektiv som tradisjonelt har styrt dativ. Eksempler her er «hjelpe» og «redd». Den siste in-situ posisjonen der et argument kan få dativ er når det fungerer som indirekte objekt i setningen (Eypórsson et al, 2013: 223).

3.2.2. Et vitalitetshierarki for den norske dialektdativen

Til tross for at dativformene kan forekomme i en rekke ulike kontekster, har en sett at dativen holder seg lenger i visse kontekster enn andre. Her er det særlig dativbruken etter preposisjoner som har vist seg mest robust. Eksempelvis så Eypórsson m.fl. (2013) at dativen var klart mest frekvent etter preposisjoner i de fire dialektene de hentet empiri fra (:227). Også Øygarden (1999) så at dativbruken stod særlig sterkt etter preposisjoner blant

vågværene hun undersøkte. Selv de yngste informantene hennes oppga at de ville brukt dativformer i godt over 50 % av de forventede tilfellene etter preposisjoner. «Styrkeforholdet» mellom de resterende kontekstene er det mer uenighet om. Beito (1973) argumenterer for at dativbruken først forsvinner i kontekster der dativen styres av et adjektiv og deretter i tilfeller der den står som direkte objekt og indirekte objekt (:215). Funnene til Eyþórsson m.fl. (2013) tyder på at dativtapet ikke nødvendigvis følger denne rekkefølgen. Forfatterne finner ingen forekomster av dativ ved indirekte objekt, men flere tilfeller der dativ trigges av et adjektiv. Øygardens (1999) funn støtter heller ikke Beitos hypotese. Hos hennes informanter er dativbruken markert svakest ved dativverb, med et gjennomsnitt på 41,9 % opp mot hele 57,5 % etter adjektiv (Øygarden, 1999:106).

I forsøket på å identifisere et vitalitetshierarki for den norske dialektdativen, er det også relevant å se på hvorvidt dativen opprettholdes ved ulike syntaktiske flyttingsprosesser. Slik opprettholdelse markerer en høyere grad av vitalitet, ettersom formen da distanseres fra in situ-posisjonen der den er generert (Eyþórsson m.fl., 2013:241). I en komparativ studie av islandsk, færøysk og norske dativtalemål argumenterer Eyþórsson m.fl. (2013) for at de tre språkene kan oppfattes som et kontinuum av «dativopprettholdelse» med utgangspunkt i hvorvidt argumentene opprettholder dativen ved flytting til subjektposisjonen i passivsetninger (A-flytting) og tematisering (A`-flytting). Opprettholdelse ved den første prosessen representerer en høyere grad av vitalitet ettersom argumentet som tidligere nevnt flytter til en ny kasusposisjon. Ved tematisering er det kun avstanden fra in situ-posisjonen som er et hinder for opprettholdelsen av dativ, ettersom flyttingsprosessen her går direkte fra in situ-posisjonen til <spes, CP>, som ikke er en kasusposisjon (Åfarli & Eide, 2003:255). I det komparative perspektivet kommer den norske dialektdativen svakest ut. I islandsk opprettholdes dativformene både ved A`-flytting og A-flytting, mens dativformen veksler mellom å opprettholdes og erstattes med nominativ kasus i færøysk. I de norske dialektene avvises derimot konsekvent dativformen på de DP-løftede subjektene, selv om de i noen tilfeller aksepteres ved tematisering (Eyþórsson m.fl, 2013:246).

Bakgrunnen for disse konsekvente avvisningene blant norske dialektbrukere som ellers har en stabil dativ, er at A-flytting ikke har en plass i et norsk vitalitetshierarki. Både Åfarli og Fjøsne (2012) og Eyþórsson m.fl. (2013) konkluderer med at «Non- preservation» is a fact of the syntactic system of Norwegian dative dialects» (:243). Argumentet må oppgi dativformen når det skal fylle rollen som subjekt i en passivsetning, siden norsk, i motsetning til islandsk og færøysk, ikke tillater oblike subjekt (Åfarli & Eide, 2003:153). En mulig forklaring på

denne forskjellen kan være at færøysk og islandsk har en projeksjon som ikke finnes i den norske syntaktiske strukturen: AGR-projeksjonen. Kjernen i denne projeksjonen, AGR, utløser kongruens mellom subjekt og verbalet i setningen. Åfarli og Eide argumenterer for at denne funksjonen gir AGR nominale egenskaper ved at trekkbunten huser trekk som typisk deles ut til DP-er [person og numerus]. Disse nominale egenskapene kvalifiserer videre AGR til å motta den nominative kasusen, istedenfor at den må deles ut til subjektet i <spes, TP> (Åfarli & Eide, 2003:154).

Diskusjonen i dette underkapittelet gir grunnlag for å framstille et forslag til et vitalitetshierarki for den *norske* dialektdativen:

Figur 1 Vitalitetshierarki for dialektdativen

Dativ etter preposisjoner er plassert nederst på hierarkiet, ettersom dativformene opprettholdes her til tross for at de tapes i andre kontekster. De andre in situ-kontekstene er sidestilt siden hverken empirien eller teorien er entydig i hvor dativ tapes først i disse kontekstene. Øverst på pyramiden er A-flytting ettersom den løfter argumentet ut fra den posisjonen der den har fått tilordnet dativen. A`-flytting er utelatt fra hierarkiet ettersom det er umulig med oblike subjekt i norsk.

4. Analyse og diskusjon

Jeg vil nå framheve og kommentere noen funn fra akseptabilitetstestene. Kommentarene vil både basere seg på de konkrete vurderingene informantene oppga, og opplysningene de kom med undervegs i undersøkelsen.

4.1. Støtte for det foreslåtte vitalitetshierarkiet

Overordnet sett finner modellen for et norsk vitalitetshierarki som ble foreslått i 3.2 støtte i informantens dativbruk. Tabell 1 viser at ingen av informantene aksepterte dativ på

passivsubjekter, men at de eldste informantene i noen tilfeller godtok dativ på tematiserte argumenter. I in situ-posisjonene har informantene derimot en generell høy toleranse for alle dativformene. Som poengtert tidligere er ikke dette synonymt med at de ville ha brukt dativformer i alle disse tilfellene. Dette forbeholdet var noe begge de yngre informantene supplerte vurderingene sine med. Selv om de understreket at dativformene var helt naturlige for dem, mente de at hvorvidt de faktisk brukte dem var veldig avhengig av hvem de snakket med.

Dativgruppe	«Emma» (19)		«Kåre» (77)		«Kine» (22)		«Hilde» (89)		«Borgny» (83)	
Dativverb	2/3	67 %	1/3	33%	2/3	67%	3/3	100 %	3/3	100 %
Dativpreposisjoner med semantisk dativ	3/6	50 %	6/6	100 %	3/6	50%	6/6	100 %	6/6	100 %
Dativpreposisjoner uten semantisk dativ	3/4	75 %	4/4	100 %	3/4	75%	4/4	100 %	4/4	100 %
Adjektiv	0/2	0 %	0/2	0 %	0/2	0 %	2/2	100 %	2/2	100 %
Som indirekte objekt	2/4	50 %	0/4	0 %	1/4	25 %	4/4	100 %	4/4	100 %
Tematisering	0/6	0 %	0/6	0 %	0/6	0 %	3/6	50 %	2/6	33 %
Passiv	0/6	0 %	0/6	0 %	0/6	0 %	0/6	0 %	0/6	0 %
Hyperkorreksjon	1/1	100 %	0/1	0 %	1/1	100 %	0/1	0%	0/0	0%

Tabell 1: Oversikt over tilfellene der informantene oppga at de aksepterte dativbruk.

4.2. Plassering av informantene i vitalitetshierarkiet

Hypotesen om at en vil finne en høyere grad av lingvistisk konservatisme hos eldre språkbrukere, reflekteres i vurderingene til de to eldste informantene (Sollid, 2005: 109). Begge informantene gir uttrykk for en stabil og gjennomgående in situ-dativ. De oppfattet alle in situ formene som fullstendig akseptable, og repliserte fort med svar som at «dette er helt vanlig» og «slik ville jeg ha sagt det». I tillegg til å ha en stabil in situ-dativ aksepterer også de eldste informantene tematiserte dativformer i noen tilfeller. Det at dativformene ikke aksepteres i alle tilfeller, kan tolkes som at denne prosessen er ustabil og på veg ut av det grammatiske registeret i dialekten. Dette støttes av at «Kåre», som er noe yngre, ikke aksepterer dativformer på de tematiserte argumentene i tilfellene der han aksepterer dem in situ. Samtidig er det et mønster i damenes avvísninger, som tyder på at det kan være en annen

mekanisme som ligger bak avvisningen. Dette mønsteret er illustrert i kontrasten mellom disse vurderingene (her er bare vurderingene til de to eldste informantene oppgitt):

- (2) a. OK/OK Du må gi hænnom godteri
b. OK/OK Hænnom må du gi godteri
- (3) a. OK/OK Je får sjå hemmat åt kjærringen
b. */* Kjærringen får je sjå hemmat åt
- (4) a. OK/OK Du må følje ætter hænnom
b. */ OK Hænnom må du fælje ætter

Dataene viser at informantene ikke aksepterer dativformer på substantiv, i hvert fall appellativer, i fraser med strandede preposisjoner. En av informantene aksepterer setningen når den tematiserte frasen er et pronomen, mens den andre fortsatt synes setningen er ugrammatisk. Dette kan tyde på at avvisningen av dativformene egentlig er en avvisning av konstruksjoner med strandede preposisjoner. Samtidig påpeker Eypórsson (2013) at nettopp avstanden mellom preposisjonen som opprinnelig tilordner dativen og den tematiserte frasen, kan være det som fører til at akseptabiliteten svekkes i disse tilfellene (:241).

«Kåres» dativbruk må plasseres lenger ned på vitalitetshierarkiet, da han i all hovedsak aksepterte dativformene etter preposisjoner. Dette kom enda tydeligere fram ved at han undervegs i undersøkelsen «omskrev» flere av dativformene til preposisjonsfraser. Eksempelvis sa han at «kjærringen» var unaturlig i «Hæin ga kjærringen blommer», men at formen hadde vært helt akseptabel om setningen var utformet som «Hæin ga blommer åt kjærringen».

Til slutt er det verdt å bite seg merke i at også de yngre informantene har en overraskende høy akseptabilitet for dativ. Ser en bort fra dativformer som styres av adjektiv, finner en aksept for alle in situ-konstruksjonene hos ungdommene. Dette er uforventet, da tidligere forskning har vist at dativ er et trekk som er på sterk retrett hos yngre språkbrukere (Eypórsson, 2013:222). Med utgangspunkt i det foreslåtte vitalitetshierarkiet i 3.2 er det også uforventet at dativbruken til ungdommene ikke er markert sterkest etter preposisjoner. Her må det nevnes at antallet setninger med dativtriggere ikke er likt for alle kategorier. Med utgangspunkt i disse funnene kan det altså se ut som at ungdommenes dativbruk er mer levende enn 77 år gamle Kåres. Dette strider imot hypotesen om at økende alder representerer økende grad av lingvistisk konservatisme. I 4.4 vil jeg forsøke å framsette en forklaring på funnene.

4.3. Implikasjoner knyttet til aversjonen for A-flytting

Áfarli og Fjøsnes (2012) og Eypórssón m.fl. (2013) sin teori om at A-flytting av dativformer ikke er mulig i norsk dialektsyntaks, finner som nevnt støtte i min empiri:

- (5) a. */*/OK/OK/OK Du må gi a`Ola ei skjæi
 b. */*/*/OK/OK A`Ola må du gi ei skjæi
 c. */*/*/*/ A`Ola må bli gitt ei skjæi
- (6) a. */*/*/OK/OK Du må gi hæinnoim godteri
 b. */*/*/OK/OK Hæinnoim må du gi godteri
 c. */*/*/*/ Hæinnoim vart gitt godteri
- (7) a. */*/OK/OK/OK Du må følje ætter hæinnoim
 b. */*/*/*/ OK Hæinnoim må du fælje ætter
 c. */*/*/*/ Hæinnoim vart fø:lt ætter

I eksemplene ovenfor er vurderingene til alle informantene inkludert (med de yngste informantenes vurderinger først). Det samme mønsteret som Áfarli & Fjøsne (2012) observerte i sin empiri gjør seg som beskrevet i 4.1 også gjeldene her; nesten alle informantene avviser konsekvent dativformene på de løftede passivsubjektene, mens de tematiserte frasene i noen tilfeller aksepteres. Særlig de to eldste informantene reagerte kraftig på bruken av dativ A-flytting, og en av dem utfylte sin avvisning av konstruksjonen med «je frys på rygga når je høre dætta».

Empirien min bekrefter slik Áfarli og Fjøsnes (2012) observasjon av at de tradisjonelle kategoriseringene av kasus, ikke er dekkende for den norske dialektdativen (:84). Som beskrevet i 3.1 tilsier in-situ genereringen av den norske dialektdativen at den er ikke-strukturell, ettersom hvorvidt den opptrer eller ikke er klart semantisk betinget. Samtidig skiller dialektdativen seg fra andre former for ikke-strukturell kasus ved at den ikke opprettholder formen sin ved A-flytting. Kontrasten mellom oppførselen til dativen ved A`-flytting og A-flytting indikerer at dette ikke handler om flyttingen i seg selv, men at den norske dialektdativen er en svak ikke-strukturell variant som ikke har «krefter» til å stå imot

presset om å ta til seg nominativkasus når den er innom <spes, TP> (Åfarli & Fjøsne, 2012: 87).

4.4. Et system i oppløsning?

Til tross for at ungdommene har en overraskende høy aksept for dativ, er det trekk ved deres dativbruk som vitner om at de ikke har internalisert det tradisjonelle systemet fullstendig. For det første er det interessant at ungdommene i noen tilfeller er usikre på om de kunne brukt dativformer ved at A-flytting, selv om alle de eldre informantene avviser dativ på A-flyttede argumenter. I (8) var eksempelvis begge ungdommene åpne for at de kunne ha brukt dativ:

(8) ?/?/*/*/* Kjærringen bli sett om

Også tilfellene med semantisk utløst dativ så ut til å forvirre ungdommene. Til tross for at dativaksepten deres var klart høyest ved bruken av preposisjoner uten en semantisk betinget tolkning, aksepterte ingen av dem det tradisjonelle skillet mellom dativ ved lokativ tolkning og vanlig nevneform ved direktiv tolkning (bevegelse) ubetinget:

(9) a. ?/? Hæinn æ innpå låva

b. ?/? Hæinn gikk oppå låven

Hva som er forklaringen på at ungdommene ikke aksepterer dativ her når de gjør det etter andre preposisjoner, er usikkert. Tidligere forskning har vist det motsatte forholdet; altså at dativbruken holder seg lengst når den har en direkte semantisk relevans (Øygarden, 1999:107). En potensiell forklaring kan være at det å bli stilt ovenfor like setninger rett etter hverandre, kan ha gjort ungdommene usikre på hvilke endinger de normalt bruker.

Det mest interessante avviket i dativbruken finner vi likevel ved bruken av flertallsendingen. Mens alle de eldre informantene konsekvent avviste -om-endingen i (10), oppfattet begge de yngre informantene denne som akseptabel.

(10) OK/OK/*/*/* Ungom leke ute

Grunnen til at setningen ble avvist av de eldre informantene, er at om-endingen på et subjekt er ugrammatisk innenfor det tradisjonelle systemet. Ettersom datasettet bare inneholdt en setning på slik hyperkorreksjon, er det vanskelig å si om dette er en trend eller bare en tilfeldighet som skiller dativbruken mellom generasjonene. Samtidig framhevet en av de yngre informantene nettopp bruken av -om-ending som typisk for sitt talemål. Selv om dette ikke kan overføres til at endingen brukes i ugrammatisk kontekster generelt, vitner det om en bevissthet knyttet til endingen.

Eide (2016) beskriver en utvikling i bruken av partisipp og preteritum i engelsk som kan kaste lys over ungdommens kasusbruk. I ulike engelske varieteter har disse kategoriene i stadig økende grad blitt sammenblandet slik at man får formuleringer som «i seen» og «shoulda did» (Eide, 2016: 159). Eides forklaring på denne sammenblandingen er at kategoriene ikke lenger representerer to distinkte former i den internaliserte grammatikken, ettersom finitthetsstrekket ikke lenger er prominent i engelsk. Skillet mellom preteritum og perfektum, som før representerte henholdsvis den finitte og infinitte versjonen av fortid, blir slik bare et leksikalsk skille. Ettersom finitthetsdistinksjonen ikke er internalisert lenger, blir det forhold utenfor den internaliserte grammatikken som styrer valget av fortidsmarkør (Eide, 2016: 160). Sammenblandingen og de utypiske vurderingene til ungdommene indikerer at dativtrekket kan være «offer» for en lignende prosess som finitthetsstrekket.

Hvis ungdommenes dativbruk ikke er et resultat av en automatisert, internalisert prosess, må det være noe annet som motiverer bruken av trekket. Eide (2016) forklarer det at noen fortsatt opprettholder skillet mellom preteritum og perfektum i engelsk med at de kjenner og husker «skolegrammatikken» (:160). Ettersom ungdommene også bruker dativtrekket der det tradisjonelle systemet ikke tillater dette, kan det ikke være kjennskap til «reglene» for dativ som er det avgjørende for deres dativbruk.

En annen forklaring kan være at dativtrekket utgjør en byggestein i konstruksjonen av ungdommens språklige identitet. Dativ er et markert språklig trekk og bidrar slik til å skape en distanse mellom et standardnært talemål og ringsakerdialekta (Mæhlum, 2007:49). Følger en Mæhlums (2007) analyse av forholdet mellom standard og dialekt, kan det å «velge» dialektnære varianter framfor standardnære former forstås på bakgrunn av ønsket om å aktivere et spesielt sett med verdier:

Dialekt	Standardtalemål
Spesifikk geografisk tilknytning	Overregionalt, geografisk nøytralt
Mindre prestisjefullt, stigmatisert	Prestisjefullt
Uformelt, hverdagslig, privat	Formelt, offisielt
Ruralt, distriktstilknyttet	Urbant, sentralt
Tradisjonelt	Moderne

Figur 2 Mæhlums (2007) analyse av dialekt og standard som sosiale symbolsystemer (:57).

I denne analysen signaliserer dialektbruk først og fremst en geografisk tilknytning, men gir også assosiasjoner til noe ruralt og tradisjonelt. Dette gjør at dialektene på generell basis oppfattes som mindre prestisjefulle enn det «moderne», nøytrale standardtalemålet (Mæhlum, 2007:65). For ungdommene som begge har tilknytning til landbruket og vektlegger at de er stolte av hjemplassen, kan man derimot tenke at nettopp assosiasjonene til det rurale og lokale gir dialektnære former høy status på deres lingvistiske marked, i hvert fall i visse situasjoner

5. Avslutning

Ambisjonen med denne oppgaven var å gi en beskrivelse av dativbruken i Ringsaker i et generativt grammatisk perspektiv. Dette har for det første blitt gjort ved å vise at dativen i ringsakermålet, i likhet med den norske dialektdativen generelt, best beskrives som en «svak ikke-strukturell» kasus. I tillegg har jeg anlagt et diakront perspektiv der jeg har sett på levevilkårene til systemet hos eldre og yngre ringsaksokninger. Generelt kan disse funnene oppsummeres med at dativ fremdeles ser ut til å være en levende kategori blant brukerne av ringsakermålet. Ettersom beskrivelsen av dativen som en «svak ikke-strukturell» kasus er tuftet på at A-flytting er en umulighet i det norske syntaktiske systemet, er faktisk systemet så levende som det kan være hos de to eldste informantene. På spørsmålet om trekket vil fortsette å leve etter hvert som nye generasjoner kommer til, er svaret mer usikkert. Bakgrunnen for dette er at de yngste informantens dativbruk er som et «tveegget sverd». På den ene siden har de en overraskende høy akseptabilitet for dativ, men samtidig avviker vurderingene deres fra idiomatiske, tradisjonelle vurderinger. Dette er særlig påfallende ved at de aksepterer dativflertallsendingen, –om, i en subjektfunksjon. For å si om dette er en tilfeldighet eller trend, kreves det mer data. Slik ender opp jeg der jeg startet; til tross for at dativ er en utdøende kategori er den både interessant og viktig å undersøke videre.

6. Litteraturliste

- Baht, D.N.S. (1999). *The prominence of Tense, Aspect and Mood*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company
- Beito, O. T. 1973 [1958]. Drag av utviklinga i hallingmalet dei siste mannsaldrane. I O. T. Beito & I. Hoff (Red.) *Frå norsk målføregransking* (:190–226). Oslo, Bergen & Tromsø: Universitetsforlaget. [Først publisert i 1958, Svenska landsmal och svenskt folkliv s.1–42.]
- Berg, I. (2015) Nokre sider ved det norske kasusbortfallet i seinmellomalderen. *Maal og Minne* 107 (1), 1-35. Hentet fra:
<http://oj.novu.no/index.php/MOM/article/view/1144>
- Berg, I. (2019) *Språket som vart norsk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Butt, M. (2006). *Theories of Case*. New York: Cambridge University Press
- Carnie, A. (2013). *Syntax: A Generative Introduction* [3.utgave]. John Wiley & Sons
- Cornips, L. & Poletto, C. (2005). On standardising syntactic elicitation techniques (part 1). *Lingua* 155 (7): 939-957. <https://doi.org/10.1016/j.lingua.2003.11.004>
- Eide, K. M. (2016). Finiteness, inflection, and the syntax your morphology can afford. I Eide, (Red.) *Finiteness Matter: On Finiteness-Related Phenomena in Natural Languages* (:121-167). John Benjamin
- Eide, K.M & Busterud, G. (2015). Kompetanse og performanse: kunnskap og produksjon. I K. M. Eide (Red.), *Norsk andrespråkssyntaks* (:19-58). Oslo: Novus forlag
- Enemo, E. (2009). Ringsakmålet. I E. Enemo (Red.), *Ringsakmålet- slik nå 'ån ta øss ænda kjæm hau det-*. Ringsaker historielag

- Eyþórsson, Þ., Johannessen, J. B., Laake, & Áfarli, T. A. (2013). Dative case in Norwegian, Icelandic and Faroese: Preservation and non-preservation. *Nordic journal of linguistics*, 35(3):219-249. <https://doi.org/10.1017/S0332586513000036>
- Faarlund, Jan Terje. 2000. *Totenmålet*. Østre Gjøvik: Toten kommune-Kulturetaten
- Midtlien, M. (2016). "E har prøvd å lagt over te 'bokmål', mæn dæ krølle se bære på tunga" : *en sosiolingvistisk studie av talemålet til ungdom i Gausdal* (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.
- Mæhlum, B. & Røyneland, U. (2012). *Det norske dialektlandskapet- innføring i studiet av dialekter*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Mæhlum, B. (2007). *Konfrontasjonar- Når språk møtes*. Oslo: Novus Forlag
- Mæhlum, B. (2008): Språk og identitet. Kapittel 6 i *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistik*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Sollid, H. (2005). *Språkdannelse og -stabilisering i møtet mellom kvensk og norsk*. Oslo: Novus forlag.
- Vangnes, Ø. A. (2008, 22. januar). Metodologi. [ScanDiaSyn- nordisk dialektsyntaks]. Hentet fra: <http://websim.arkivert.uit.no/scandiasyn/scandiasyn/26>
- Øygarden, H. (1999). Dativ – eit livskraftig kasus hjå 90-åras vagværer? I T. Kleiva, I. Donali, T. Nessel & H. Øygarden (Red.), *Austlandsmål i endring: Dialektar, nynorsk og språkhaldningar på indre Austlandet* (:100-128). Oslo: Det Norske Samlaget.
- Áfarli, T. A. & Eide, M. K. (2003). *Norsk generativ syntaks*. Oslo: Novus forlag.
- Áfarli, T. A. & Fjøsne, E. H. (2012). Weak dative in Norwegian Dialect Syntax. *Studia linguistica*, 66 (2), 75-93. Hentet fra: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdfdirect/10.1111/j.1467-9582.2012.01187.x>

7. Vedlegg

7.1. Vedlegg 1: Intervjuguide

Uformelt intervju

Biografi

Alder, yrke (tidligere yrke)/ utdanning, bodd utenfor kommunen?

Forhold til dialekt

1. Hvordan vil du beskrive måten din å snakke på?
2. Er du stolt over dialekta di?
3. Bruker du dialekta når du skriver meldinger/på sosiale medier?
4. Er det noe du vil trekke fram som typiske kjennetegn ved dialekta i Ringsaker?
5. Hvordan oppfatter du «dagens dialektsituasjon»?

Test av dativbruk

Triplet 1

- A) Je får sjå hemmat åt kjærringen
- B) Kjærringen får je sjå hemmat åt
- C) Kjærringen bli sett om

Triplet 2

- A) Je møtte`n Ola ætter væga
- B) Væga møtte je`n Ola ætter
- C) Væga vart n`Ola møtt ætter

Triplet 3

- 5 Du må gi a`Ola ei skjæi
- 6 A`Ola må du gi ei skjæi
- 7 A`Ola må bli gitt ei skjæi

Triplet 4

- A) Du må klå mei på rygga
- B) Rygga må du klå mei på
- C) Rygga vart klådd på

5) Je følgjer bilvæga hemmat

6) Hæin ga kjærringen blommer

7) Du må hjelpe kjærringen

8) Du må itte vara redd`a (om hankjønn)

9) Du skar vara redd ulva

10 Duo 1:

- a) Hæinn sitt inni bila
- b) Hæinn sett seg i bil`n

11 Duo 2:

- a) Hæinn æ innpå låva
- b) Hæinn gikk oppå låven

12 Hu ga ungom godteri

13 Je følger ungom hemmat

14 (triplet 5)

- D) Du må gi hæinnom godteri
- E) Hæinnom må du gi godteri
- F) Hæinnom vart gitt godteri

15 (triplet 6)

- a) Du må følge ætter hæinnom
- b) Hæinnom må du fælje ætter
- c) Hæinnom vart fø:lt ætter

16) Ungom leke ute

7.2. Vedlegg 2: Samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet

Dativ- en levende kasus i ringsakmålet?

Mitt navn er Ragnhild Øverbø og jeg er lektorstudent i nordisk ved Institutt for språk og litteratur ved NTNU i Trondheim. Denne våren skriver jeg bacheloroppgave innenfor et grammatikkemne kalt syntaks. Temaet for bacheloroppgaven min er bruken av dativ i ringsakerdialekta. Jeg er både interessert i å se hvordan trekket tradisjonelt har blitt brukt, og hvorvidt det fortsatt er i bruk.

For å finne ut mer om dette temaet ønsker jeg å intervju to eldre og to yngre informanter som bruker ringsakerdialekta. Alle opplysningene om informantene som deltar vil bli anonymisert og behandlet konfidensielt. Selve intervjuet vil ha en varighet på mellom 30 til 45 minutter, og vi blir sammen enige om tid og sted. Intervjuet kan også gjennomføres digitalt hvis du foretrekker dette. Undervegs i intervjuet vil du få beskjed om å ta stilling til noen ulike setninger. Du skal vurdere hvor akseptable disse er med utgangspunkt i ditt eget talemål. Jeg er interessert i dine intuisjoner, og disse vurderingene har ikke noe galt eller rett svar.

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Dersom du har lyst til å være med i studien, kan du skrive under på vedlagt samtykkeerklæring på baksiden av arket.

Hvis du har noen spørsmål angående studien, kan jeg kontaktes på telefon 90708114, eller på e-post Ragnhildbol@live.no

Med vennlig hilsen,

Ragnhild Øverbø

Samtykkeerklæring:

Jeg har mottatt informasjon om dialektstudien, og samtykker til å delta i prosjektet.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles fram til prosjektet er avsluttet.

Signatur: -----

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

7.3. Vedlegg 3: Fullstendig oversikt over informantens bedømmelser av setningene

	Kvinne (22)	Kvinne (19)	Mann (77)	Kvinne (89)	Kvinne (83)
1a	OK	OK	OK	OK	OK
1b	*	?	*	*	*
1c	?	?	*	*	*
2a	OK	OK	OK	OK	OK
2b	*	?	*	*	*
2c	*	?	*	*	*
3a	?	*	*	OK	OK
3b	?	*	*	OK	OK
3c	?	*	*	*	*
4a	OK	*	OK	OK	OK
4b	?	*	*	*	*
4c	*	*	*	*	*
5	OK	OK	OK	OK	OK
6	OK	OK	*	OK	OK
7	OK	*	*	OK	OK
8	*	*	*	OK	OK
9	*	*	*	OK	OK
10a	?	*	OK	OK	OK
10b	OK	OK	OK	OK	OK
11a	?	?	OK	OK	OK
11b	?	?	OK	OK	OK
12	*	OK	*	OK	OK
13	?	OK	*	OK	OK
14a	*	*	*	OK	OK
14b	*	*	*	OK	OK
14c	*	*	*	*	*
15a	?	*	OK	OK	OK
15b	?	*	?	OK	*
15c	*	*	*	*	*
16	OK	OK	*	*	*

